

**COMPARATIVE ANALYSIS
OF THE CHINESE AND EU ECONOMIES
IN TERMS OF PROSPECTS FOR THE UKRAINIAN ECONOMY**

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІК КИТАЮ ТА ЄС
В АСПЕКТІ ПЕРСПЕКТИВ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Tetiana Obikhod¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-562-4-12>

Abstract. Comparing the economies of China and the European Union is relevant due to their significant impact on the global economy and international relations. The research subject is the study of macroeconomic indicators, the sectoral component of the economies of both blocs, and the question of future trends in economic development. The study's importance lies in understanding the structural differences that shape the competitiveness of both economies. The study aims to analyze the differences in China and the EU's political, economic, and social models. The research is realized through a comparative analysis, which identifies key factors that influence the economic strategies of both regions. The study uses new statistical data on economic growth, investment, and foreign trade. The central hypothesis is that structural differences in political systems determine the economic efficiency of both models. The research methodology includes the analysis of secondary data, comparative literature analysis, and statistical modeling to assess the impact of various factors. An analysis of empirical data was conducted to identify different approaches to economic policy and their results. The results of the study show that the EU market economy provides greater stability, while the Chinese economy demonstrates a high growth rate due to state control. The influence of political systems on economic strategies is characterized, and recommendations for their integration are formulated. The theoretical significance of the work is to expand knowledge about the mechanisms of functioning of different economic

¹ Candidate of Physical and Mathematical Sciences,
Senior Researcher, Associate Professor,
Kyiv University of Market Relations, Ukraine

models. The practical significance of the study can be used by policymakers to formulate effective economic strategies. The originality of the article lies in the comprehensive approach to the analysis of economies, proposals for improving economic cooperation between China and the EU have been developed and the prospects for Ukraine's economy are presented. Prospects for further research include an in-depth analysis of the impact of global trends on these economies. The article is empirical.

1. Вступ

У сучасному глобалізованому світі економічний розвиток є рушійною силою формування не лише внутрішніх, а й міжнародних відносин. Особливе значення в цьому процесі належить відносинам між Європейським Союзом (ЄС) та Китайською Народною Республікою. Обидві економіки виступають не лише як глобальні центри виробництва й споживання, але й як стратегічні гравці, чий політичні рішення, торговельні угоди та інвестиційні стратегії суттєво впливають на динаміку світової економіки.

Новизна теми зумовлена зміною глобальних економічних центрів, зростаючою економічною потужністю Китаю в останні десятиліття, екологічними викликами, пов'язаними із змінами клімату, конкуренцією за технологічний лідерство (наприклад, в галузі 5G, штучного інтелекту).

Становлення економічної співпраці між ЄС та Китаєм набуло особливої актуальності після укладення Всеохоплюючої інвестиційної угоди (CAI) наприкінці 2020 року. Цей документ став першою спробою створити більш збалансований режим взаємодії між двома економічними блоками. Угода передбачає розширення ринкового доступу для європейських інвесторів у Китаї, встановлюючи певні норми для забезпечення чесної конкуренції, прозорості субсидій, а також запобігання примусовій передачі технологій. Крім того, з угодою пов'язують питання сталого розвитку, зокрема відповідність соціальним і екологічним стандартам.

Дослідження взаємозв'язків між економічними моделями Європи та Китаю дозволяє:

- виявити основні чинники стрімкого зростання Китаю та зрозуміти, як державна політика сприяє модернізації виробничих секторів;

- проаналізувати внутрішні недоліки та структуральні бар'єри в європейській економіці, зокрема регуляторні обмеження та енергетичну залежність, які стримують динаміку зростання;

- оцінити вплив торговельних угод і протекціоністських заходів на глобальну конкурентоспроможність та взаємну залежність, враховуючи сучасні виклики у сфері суспільної безпеки, екології та інновацій;

- прогнозувати тенденції подальшої еволюції міжнародних економічних відносин, зважаючи на геополітичний тиск та зміну глобальної кон'юнктури, що вимагає пошуку балансуючих рішень між конкуренцією та співпрацею.

Науково-дослідницькі завдання, пов'язані зі співвідношенням економік Китаю і Європейського Союзу, охоплюють різноманітні аспекти:

- дослідити динаміку зовнішньої торгівлі між Китаєм і ЄС за останні три роки;

- вивчити іноземні інвестиції та секторальну складову економік Китаю і країн ЄС;

- дослідити вплив політичних рішень і методів управління на економічну складову держав.

З огляду на вищевикладене, порівняльний аналіз економік Європи та Китаю є надзвичайно комплексним завданням, яке охоплює як чисто економічні аспекти, так і стратегічно-політичні виміри. Взаємодія цих двох економічних систем впливає не тільки на торговельні та інвестиційні потоки, але й на глобальне економічне управління, визначаючи напрямки розвитку світової економіки на довгострокову перспективу.

Економічний розвиток ЄС та Китаю характеризується одночасною взаємозалежністю і змагальними тенденціями. З одного боку, ЄС розглядає Китай як один із своїх головних торгових партнерів, а з іншого ЄС поступово втрачає позиції традиційного економічного гегемона оскільки КНР відрізняється масштабними виробничими потужностями і стрімким технологічним прогресом. За даними Міжнародного валютного фонду, у 2024 році темпи зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) Китаю оцінювалися на рівні 4.5%, тоді як для країн ЄС цей показник становив лише 1.6%. Таке розходження у динаміці економічного зростання підкреслює структурні відмінності між моделями економічного розвитку двох регіонів. Китай за останні десятиліття перетворився на економічного гіганта, що диктує нові правила

глобальної торгівлі та виробництва. Європейський Союз навпаки стикається з низкою викликів, серед яких – внутрішні економічні дисбаланси, демографічне старіння, регуляторні обмеження і зростаюча енергетична залежність. Порівняння економік Європи та Китаю – це не лише аналіз цифр і показників, а й розгляд різних моделей розвитку, культурних особливостей та стратегій, які визначають їхній вплив на світову економіку.

Таким чином, аналіз економічних систем Європи та Китаю розкриває як широке поле для співпраці, так і важкі суперечності, що виникають у процесі адаптації до стрімких змін сучасної глобальної економічної кон'юнктури. Ця робота має на меті детально дослідити вказані аспекти, проаналізувати взаємодію між регулюванням ринку, інвестиційними стратегіями та технологічними викликами, а також окреслити перспективи подальшої еволюції цих двох економічних гігантів. Ми розглянемо ключові аспекти економік двох регіонів, їхні сильні та слабкі сторони, а також спробуємо зрозуміти, які фактори роблять їх такими успішними у своїй унікальності. Окрім того, в аспекті порівняння економік провідних країн світу, нами виділено ключові шляхи покращення економіки України.

Огляд літератури. Економічні моделі Китаю і Європейського Союзу стали предметом значної уваги в академічній спільноті, адже вони представляють контрастні підходи до управління економікою та політикою розвитку. Наведемо декілька ключових напрямків із відповідними публікаціями. Напрямок щодо порівняння структурних моделей представлено в статті Ван Го (Wang Ho) та Бруно Кальп (Bruno Calp) [1], які аналізують структуру економік, акцентуючи на ролі держави в управлінні економікою Китаю як «соціалістичної ринкової» системи в контексті порівняння з ринковими принципами ЄС. Вони вважають, що одночасна наявність державних і приватних секторів у Китаї дозволяє досягати високих темпів зростання, в той час як ЄС пріоритетно керується принципами відкритої економіки і добробуту.

Напрямок з політичної економії представлено роботами дослідників, таких як Шенцзюнь Чень (Shenzjun Chen) і Клара Рубі (Clara Ruby) [2], які присвячені аналізу взаємозв'язку політичних систем і економічних результатів. Вони досліджують, як автоматизація державного управління в Китаї та інтеграція демократичних процесів в ЄС впли-

вають на інвестиційний клімат, інновації та соціальну справедливість у обох моделях.

Глобалізація та зовнішня політика представлені в роботах Джона Беннетта (John Bennett) і Хао Лі (Hao Li) [3], які вивчають роль глобалізації в економічних моделях Китаю та ЄС. Вони акцентують на тому, як Китай використовує зовнішню політику для розширення свого впливу на світові ринки через ініціативу «Один пояс, один шлях», у той час як ЄС намагається бути нормотворцем у глобальних економічних питаннях, підтримуючи принципи вільної торгівлі та сталого розвитку.

Соціальні аспекти досліджено кафедрами соціології та економіки через роботи Емми Ларсон (Emma Larson) і Міріам Фішер (Miriam Fischer) [4], які зосереджуються на соціальних наслідках різних економічних моделей. Вони аналізують, як політика добробуту в ЄС порівнюється з китайською моделлю «підприємницького соціалізму» й їхній вплив на життя звичайних громадян.

Технологічні інновації представлено у багатьох статтях, зокрема в дослідженнях Сі Цзінпінга (Xi Jinping) та Вілла Кларка (Will Clark) [5], де підкреслюється значення технологічних інновацій для обох економік. Оцінюється, як Китай інвестує в новітні технології, тоді як ЄС прагне забезпечити регуляцію у цій сфері для досягнення конкурентоспроможності та екологічної стійкості.

Методологічно, більшість досліджень економік Китаю та ЄС для формування комплексного уявлення про економічні моделі Китаю та ЄС, їх взаємозв'язок та вплив на глобальну економіку базуються на таких підходах:

- порівняльний аналіз: цей підхід передбачає систематичне порівняння економічних структур, стратегій, та результатів обох регіонів. Аналізуються статистичні дані, щоб виявити відмінності та подібності в економічному зростанні, інвестиційному кліматі й соціальних показниках;
- емпіричні дослідження: використано кількісні дані, такі як ВВП, обсяги інвестицій та зовнішньої торгівлі, а також соціально-економічні показники, для формулювання висновків про ефективність різних економічних моделей;
- аналіз політичної економії: досліджено, як політичні системи та інституційні структури впливають на економічну діяльність, і як державна політика формує ринкові умови в обох регіонах;

– крос-національні дослідження: аналіз даних з різних країн, що дозволяє виявити загальні тренди та специфічні особливості, що стосуються економічної продуктивності, розвитку інновацій та глобалізації між Китаєм і країнами ЄС;

– інтердисциплінарний підхід: багато досліджень об'єднують економічні, політичні та соціальні науки для створення багатогранного аналізу економічних моделей, враховуючи різноманітні аспекти, такі як культура, історія та інституційні особливості.

Мета та завдання. Метою досліджень економік Китаю та Європейського Союзу є вивчення та аналіз відмінностей і схожостей економічних моделей обох регіонів, а також їх впливу на глобальну економіку, політику та соціальний розвиток. Дослідження спрямоване на виявлення ключових факторів успіху і викликів, з якими стикаються ці економічні системи, з подальшою розробкою рекомендацій для оптимізації політики та практик щодо України.

Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

1. Аналіз економічних структур для вивчення та порівняння основних складові економік Китаю та ЄС, включаючи секторне співвідношення, ролі держави та ринку.

2. Вивчення соціальних та екологічних аспектів для оцінки, яким чином економічні моделі впливають на соціальний добробут, якість життя населення, а також на екологічну стійкість у кожному з регіонів.

3. Порівняння зовнішньої політики та глобалізаційних стратегій для вивчення, як Китай і ЄС взаємодіють на міжнародній арені, їхні стратегії залучення інвестицій та участі в глобальних ринках.

4. Оцінка технологічного розвитку щодо впливу технологічних інновацій на економічне зростання та конкурентоспроможність обох регіонів.

5. Розробка рекомендацій на основі отриманих результатів для політиків, підприємців та дослідників щодо оптимізації економічних стратегій, врахування найкращих практик обох моделей.

6. Формування теоретичних висновків щодо досвіду Китаю та ЄС, розроблення нових теоретичних підходів до вивчення економічних систем.

Методи дослідження. У дослідженнях економік Китаю та Європейського Союзу використовуються різноманітні методи та підходи, що дозволяють забезпечити комплексний аналіз економічних моделей

цих регіонів. Основні категорії методів, які були використані, можна поділити на загальновідомі та специфічні (власні) методи.

Загальновідомі методи:

1. Кількісний аналіз для оцінки та аналізу статистичних даних, таких як ВВП, обсяги зовнішньої торгівлі, інвестиції, тощо. На цьому етапі проводиться збір даних з офіційних статистичних джерел, таких як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Євростат та державні статистичні служби.

2. Порівняльний аналіз для вивчення та порівняння різних економічних моделей Китаю та ЄС. На цьому етапі використовуються діаграми та таблиці для візуалізації відмінностей та подібностей в структурі економік, політичних системах та економічних результатах.

Специфічні методи:

1. Метод кейс-стаді (вивчення випадків), який дозволяє глибоко дослідити конкретні економічні реформи або ініціативи в Китаї або країнах ЄС. Наприклад, детальне вивчення проекту «Один пояс, один шлях» або аналіз програм для цифровізації економіки у країнах ЄС. Цей підхід допомагає зрозуміти, як специфічні політики та стратегії працюють на практиці.

2. Метод Delphi, який проводиться шляхом опитування експертів у сфері економіки та політики, що дозволяє отримати різноманітні точки зору та прогнози щодо розвитку економік Китаю та ЄС. Цей підхід може бути використаний для формування рекомендацій щодо майбутньої політики.

3. Систематичний огляд літератури щодо збору та критичного аналізу існуючих наукових праць та досліджень, які стосуються економічних моделей Китаю та ЄС. Цей метод дозволяє виявити прогалини в дослідженнях та формулювати нові питання для подальшого вивчення.

Дослідження було проведено в кілька етапів, включаючи етап збору даних, аналізу та інтеграції отриманої інформації. На етапі збору даних забезпечено використання як кількісних, так і якісних методів, що дозволило сформувати широку базу інформації для подальшого аналізу. Після збору даних здійснено їх обробку із застосуванням сучасних статистичних програм для виявлення взаємозв'язків і закономірностей. Порівняльний аналіз проведено за обраними критеріями, а результати представлені у формі графіків, діаграм і таблиць.

2. Огляд ключових економічних показників

Порівняння економік Європи та Китаю не лише дає змогу виявити причини і наслідки їхнього різного підходу до регулювання інновацій, технологічного розвитку та інвестиційної політики, але й висвітлює глобальні тенденції трансформації світової економіки [6, 7]. Сучасний стан економічних відносин між Європейським Союзом і Китаєм характеризується рядом викликів:

- Регуляторні обмеження і протекціоністські заходи. Введення антидемпінгових мит, посилення контролю за субсидіями і державна політика "де-ризик" стають відповіддю ЄС на агресивні економічні кроки Китаю. Для ЄС характерні жорсткі регуляторні заходи, спрямовані на захист внутрішнього ринку, дотримання екологічних стандартів та підтримку конкуренції. Проте, така система стримує швидке впровадження інновацій та адаптацію до нових економічних реалій, що стає особливо відчутним на фоні зростання конкурентоспроможності Китаю.

- Технологічна конкуренція. Китай активно інвестує у розвиток високотехнологічних галузей, що суперечить інтересам європейських виробників, особливо у сферах електромобілей, відновлюваної енергетики та цифрової економіки. Завдяки активній державній політиці, що включає фінансові субсидії в стратегічні галузі та підтримці експорту високотехнологічної продукції, країна демонструє здатність до швидкого перетворення економічної структури. Китай активно переходить від виробництва товарів масового споживання до виробництва продукції високої доданої вартості — електромобілі, літєві батареї, сонячні панелі стають символами цього зрушення.

- Геополітична напруга. Змагання за лідерство у глобальній торгівлі і політичний вплив створює передумови для потенційних конфліктів, що можуть мати далекосяжні наслідки для стабільності світової економіки.

Попри всі труднощі, співпраця між ЄС та Китаєм має величезний потенціал для сприяння загальному глобальному зростанню. Синергія інвестицій, обмін технологіями та інтеграція у світові торговельні ланцюги можуть стати рушійною силою для інновацій та економічного розвитку як в окремих регіонах, так і у світі загалом. Взаємна залежність у вигляді високих обсягів експорту та імпорту стимулює

економічний розвиток обох сторін, що проявляється у збільшенні обсягів зовнішньої торгівлі та прямого іноземного інвестування. За даними китайської митниці, загальна вартість імпорту та експорту товарів між двома економічними центрами у 2024 році перевищувала 785.8 млрд доларів, причому структура торгівлі демонструє високий відсоток механічних пристроїв, електрообладнання, транспортних засобів, а також фармацевтичної і оптичної продукції. Це свідчить про високий рівень спеціалізації і насиченості ринку як технологічними, так і споживчими товарами, що, в свою чергу, впливає на розподіл ролей і відповідальності в глобальній економіці.

На фоні економічних змін важливим аспектом становлення відносин між ЄС і Китаєм є їхнє геополітичне значення. Китай активно просуває проект «Пояс і Шлях», який, поряд із забезпеченням економічного зростання всередині країни, спрямований на формування альтернативної системи глобальних торговельних маршрутів. Ця стратегія створює додаткове напруження у трансатлантичних відносинах, позначаючи розрив між традиційним підходом США та сучасним багатополярним світом.

Аналіз економічних систем Європи та Китаю розкриває як широке поле для співпраці, так і важкі суперечності, що виникають у процесі адаптації до стрімких змін сучасної глобальної економічної кон'юнктури. Для узагальнення основних економічних показників можна подати таблицю 1.

Таблиця 1

Порівняння ключових економічних показників Китаю та ЄС

Показник	Китай	ЄС	Джерело
Річне зростання ВВП	4.5%	1.6%	World Economic Outlook (IMF) [8]
Загальний обсяг торгівлі	785.8 млрд дол. США	785.8 млрд дол. США	China Customs, Єврокомісія [9]
Експорт товарів	516.4 млрд дол. США	269.4 млрд дол. США	Єврокомісія, митниця Китаю[10]
Прямі іноземні інвестиції	Близько 10.58 млрд дол. США	Близько 8.06 млрд євро	European Commission, MOFCOM [11]

Для демонстрації концентрації взаємної торгівлі навколо деяких ключових секторів, пов'язаних із технологічними і машинобудівними галузями у становленні сучасних економічних відносин між регіонами наведемо побудовані нами графіки відповідно до отриманої інформації, рис. 1 і рис. 2.

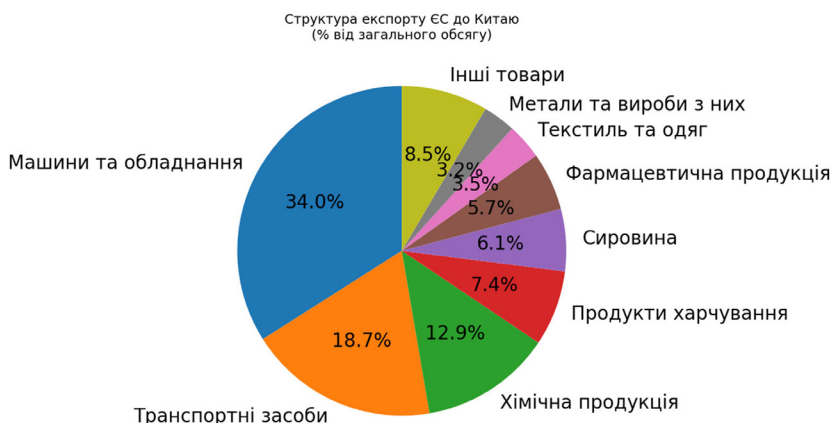

Рис. 1. Структура експорту ЄС до Китаю

Щоб порівняти економіки Європи та Китаю за останні три роки (2022–2024 рр.) ми спираємося на доступні дані та загальні тенденції з огляду на прогнози та попередні оцінки від таких джерел, як Євростат [12], Світовий банк [13] та аналітичні огляди.

Можна навести цікаву інформацію щодо інвестицій кожної з країн:

– У період з 2020 по 2023 рік прямі іноземні інвестиції (ПІІ) з ЄС до Китаю зросли з 5,69 мільярдів доларів США до 10,58 мільярдів доларів США, а їх частка у загальному обсязі ПІІ до Китаю зросла з 3,8% до 6,5%.

– За європейськими даними, надходження ПІІ з Китаю до ЄС зросли з 6,27 мільярдів євро у 2020 році до 8,06 мільярдів євро у 2023 році, причому інвестиції в нові проекти досягли 5,3 мільярдів євро у 2023 році, що на 48% більше порівняно з 2022 роком.

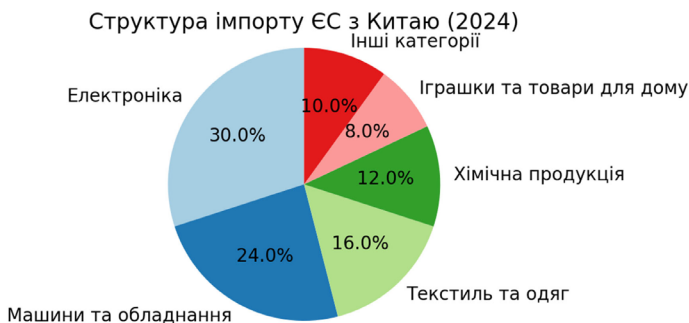

Рис. 2. Структура імпорту ЄС з Китаю (2024)

2.1. Економіка ЄС

Для розуміння стану економіки ЄС ми провели обробку даних Євростат і отримали інформацію щодо рівня зростання, а також структури ВВП ЄС. Для відображення динаміки ВВП Євросоюзу в абсолютних значеннях чи темпах зростання продемонструємо зміни ВВП ЄС з 2022 по 2024 рр. на рис. 3.

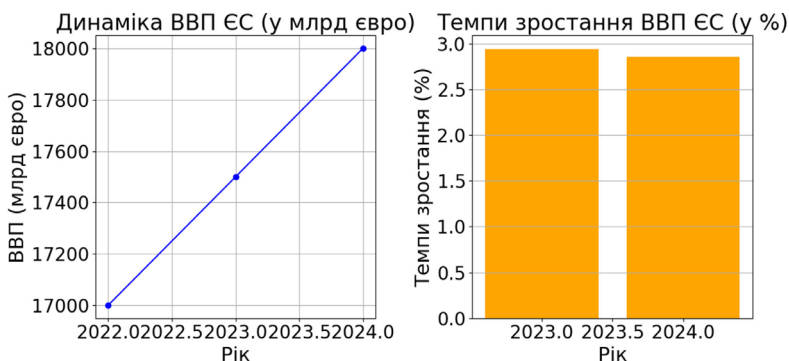

Рис. 3. Рівень зростання ВВП ЄС 2022-2024 рр.

На рівень зростання ВВП ЄС, яке було відновним після пандемії (+5,2% у 2021 році), істотно вплинули енергетична криза та війна в Україні в 2022 р., що призвело до сповільнення зростання до приблизно 0,8–1%. Через інфляцію та скорочення експорту у 2023 і

2024 рр. зростання ВВП ЄС оцінюється на рівні 0,4–0,5% та близько 0,8-1,3% відповідно (Світовий банк та аналітики Visual Capitalist). Хоча очікується помірне відновлення економіки ЄС завдяки торгівлі та внутрішньому споживанню, його зростання залишається млявим.

Щодо огляду ВВП провідних країн Європи, на рис. 4 наведено порівняльні дані для Німеччини, Франції, Італії і Іспанії на період (2022-2024 рр.). Порівняльний аналіз наведених даних дає змогу зробити наступні висновки: Німеччина зберігає лідерство, але зростання мінімальне. Іспанія показує помітніше відновлення, тоді як Італія та Франція демонструють стабільність з невеликим приростом. ВВП Німеччини та Франції ростуть повільніше, ніж південних країн (Іспанія), що пов'язано із залежністю від експорту та енергоресурсів.

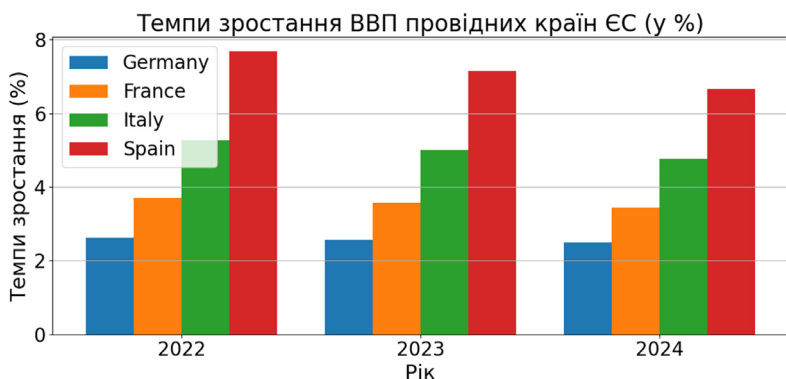

Рис. 4. Порівняльний аналіз ВВП провідних країн ЄС

Щодо структури ВВП країн ЄС, то **Послуги** станом на 2021 рік становили 70 %, **Промисловість** – 25 %, а **Сільське господарство** – 5%. Перевага сфери послуг пов'язана із зосередженням країн ЄС на фінансових та бізнес-послугах, коли банківський сектор, страхування, консалтинг та інші бізнес-послуги становлять значну частку ВВП. Високий рівень розвитку соціальної інфраструктури, включаючи освіту та медичні послуги, також вносить значний внесок у ВВП. Розвиток промисловості і сільського господарства супроводжується високим рівнем механізації, спеціалізацією на високоякісній продукції, авто-

матизацією та інновацією щодо використання науково-технологічного потенціалу.

2.2. Економіка Китаю

Упродовж останніх трьох десятиліть Китай продемонстрував феноменальне зростання ВВП, перетворившись на одну з найпотужніших економік у світі. Від переходу до ринкової економіки наприкінці 1970-х років країна зазнала безпрецедентних змін, які поставили її на шлях швидкого економічного розвитку. Зростання ВВП Китаю за період 2022–2024 років відбувалося в умовах складної економічної ситуації, пов'язаної з наслідками пандемії COVID-19, проблемами з нерухомістю, зовнішньою торгівлею та внутрішнім попитом. Викликами для Китаю стали старіння населення та зниження народжуваності, проблеми глобальної економіки, а також низька споживча активність в країні через економічну невизначеність. Інвестування в інфраструктуру та підтримку промисловості, високотехнологічні галузі сприяли зростанню ВВП. У 2024 році фіксувалося зростання ВВП Китаю на рівні 4.5–5.0%, що стало двигуном глобальної економіки, впливаючи на торгові відносини і фінансові потоки в усьому світі. Темпи зростання ВВП Китаю на протязі трьох років наведено на рис. 5.

У сучасному світі Китай посідає центральне місце в глобальному економічному ландшафті. Як друга за величиною економіка після США, ця країна стала важливим гравцем у всіх аспектах світової торгівлі, інвестицій та фінансів. Останні кілька десятиліть, відзначених стрімким зростанням та швидкою індустріалізацією, Китай перетворився на "світову фабрику". Сьогодні Китай не лише є основним експортером, але й активним інвестором в інших країнах, розширюючи свої економічні впливи через ініціативи, такі як "Один пояс, один шлях". Доля Китаю у світовій економіці наведена на рис. 6. Ми бачимо, що частка Китаю у світовому ВВП (за ПКС) збільшилася з 4,3% у 1992 році до 18,7% у 2023 році, що підкреслює його зростаючий вплив.

Економіка Китаю демонструє вищі темпи зростання порівняно з європейськими країнами через кілька ключових факторів: швидка індустріалізація та урбанізація, внутрішній споживчий ринок, низькі

витрати на працю, політика державного планування, енергетична незалежність, великий внутрішній ринок, нижчі виробничі витрати, гнучкіша економічна політика, значні валютні резерви. Порівняння темпів зростання Китаю і ЄС наведено на рис. 7.

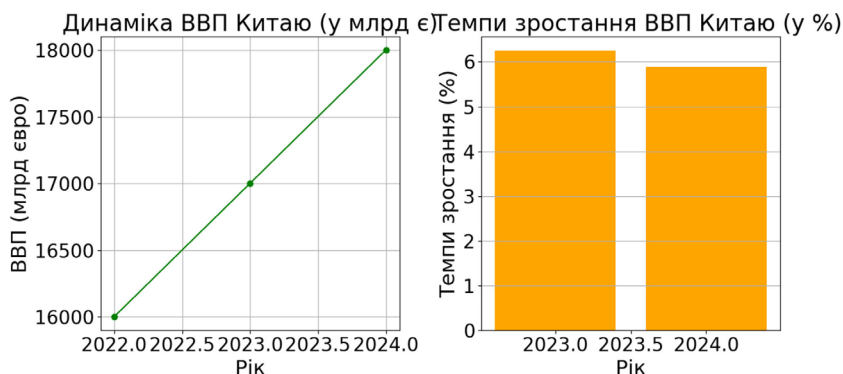

Рис. 5. Зростання ВВП Китаю за період 2022-2024 рр.

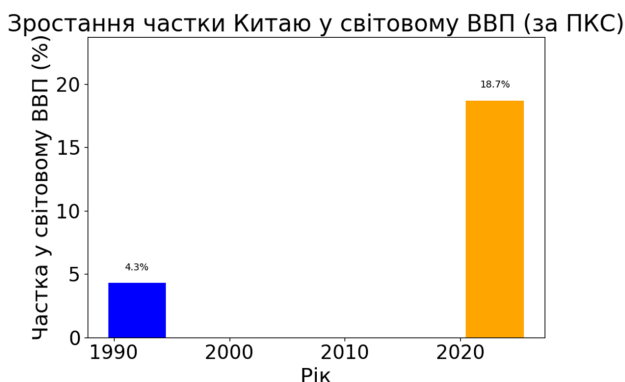

Рис. 6. Доля Китаю у світовій економіці

Одним з ключових факторів для зростання економіки Китаю є централізована модель управління, яка відіграє істотну роль у формуванні економічної та соціальної політики країни і має свої унікальні

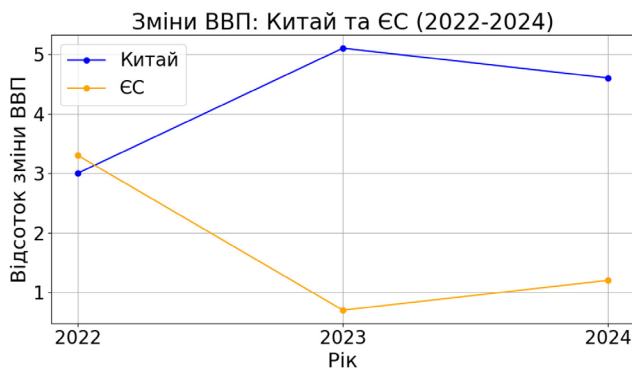

Рис. 7. Темпи зростання ВВП Китаю і ЄС 2022-2024 рр.

переваги. На відміну від європейських країн, де переважає децентралізоване управління з акцентом на демократію та багатопартійність, Китай застосовує авторитарну модель, яка дозволяє швидко приймати рішення та здійснювати масштабні проекти без значних бюрократичних затримок. Завдяки централізованому контролю, китайський уряд здатний оперативно реагувати на виклики, координувати інфраструктурні інвестиції, соціальні програми та економічні реформи. Це забезпечує країні стабільний економічний ріст і швидкість впровадження інновацій. У той же час, у Китаю є можливість реалізувати довгострокові стратегії без ризику політичних змін, характерних для багатьох європейських країн. Переваги державного управління продемонструємо по ключових показниках:

- у 2023 році ВВП Китаю зріс на 5,2% (за даними Національного бюро статистики Китаю), тоді як середнє зростання ВВП у країнах Євросоюзу склало близько 0,4% (за даними Євростату);

- скорочення бідності. Китайська модель управління забезпечила безпрецедентне зниження рівня бідності скоротивши кількість бідних з 770 млн. 1978 року до нуля. У Європі, незважаючи на високий рівень життя, близько 21,6% населення (96,5 млн осіб) перебували під загрозою бідності чи соціальної ізоляції у 2022 році (Євростат);

- інфраструктурний розвиток. Китай інвестує в інфраструктуру значно більше, ніж Європа завдяки державному контролю над ключо-

вими секторами. До 2023 року довжина високошвидкісних залізниць у Китаї досягла 42 000 км (дані Китайської залізничної корпорації), що становить близько 70% всіх таких доріг у світі;

– державний борг. Рівень державного боргу у Китаї відносно низький порівняно з Європою. У 2023 році борг Китаю становив близько 77% ВВП (за даними МВФ), тоді як середній борг країн ЄС перевищував 85%, а в деяких країнах, таких як Італія (144%) та Греція (165%), був значно вищим.

Цифри показують, що державне управління у Китаї забезпечує більш високу швидкість економічного зростання, ефективне скорочення бідності, масштабний розвиток інфраструктури та оперативне реагування на кризи порівняно з Європою. Однак варто зазначити, що європейська модель пропонує більше соціальних гарантій та політичних свобод, що складно виміряти у цифрах, але важливо для порівняння.

2.3. Економічне майбутнє України

Розуміння економіки України є критично важливим для майбутнього нашої країни. Глибоке знання економічних процесів, структури секторів та тенденцій розвитку дозволяє приймати обґрунтовані рішення, сприяти інноваціям і стратегічному плануванню. Економіка України, багата природними ресурсами та потенціалом для розвитку, тому має перспективи розвитку аграрного сектору, інвестиційних технологій, цифрових послуг та технологій в аграрному та промисловому секторах [14]. Основні галузі економіки за останні роки наведено на рис. 8.

Наша країна має невичерпний потенціал аграрного сектору, чорноземи покривають близько 56% території країни, що забезпечує високу врожайність. Наведемо інформацію щодо зростання врожайності кукурудзи, пшениці та соняшнику за останні роки на рис. 9.

Порівнюючи економічну ситуацію України з Китаєм та країнами Європейського Союзу, можна виокремити кілька важливих аспектів:

1. Китай демонструє вражаючі темпи зростання та ефективну модель централізованого управління, що дозволяє швидко реалізовувати інфраструктурні проекти та економічні реформи. ЄС, в свою чергу, представляє приклад розвитку через інтеграцію, дотримання стандартів та інновацій.

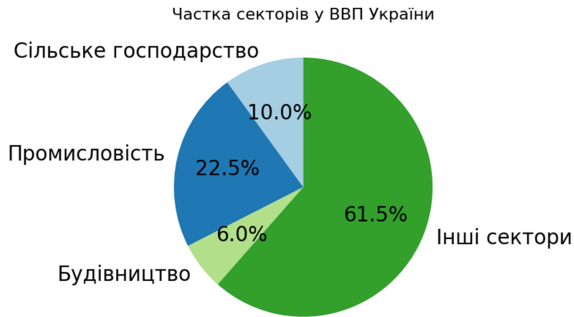

Рис. 8. Секторіальна структура ВВП України за 2023-2025 рр.

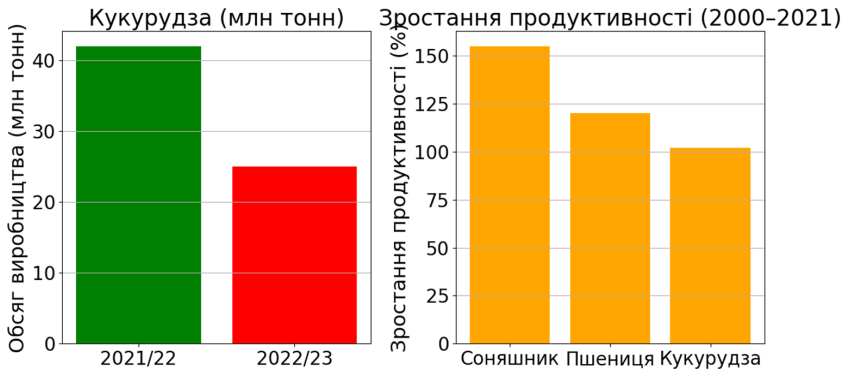

Рис. 9. Обсяг виробництва кукурудзи (ліворуч), та зростання продуктивності зернових (праворуч)

2. Для України важливо вивчити досвід обох регіонів: адаптувати елементи ефективного управління Китаю й інтеграційні підходи ЄС для зростання економіки, залучення інвестицій та поліпшення бізнес-середовища.

Аналізуючи ключові аспекти розвитку обох регіонів, можна виділити кілька важливих уроків, які можуть бути корисними для України у її процесі реформування та модернізації економіки:

– досвід Китаю, який акцентує на значних інвестиціях в інфраструктуру як основному двигуні економічного зростання, може слу-

гувати прикладом для України. В умовах застарілої інфраструктури, інвестиції в її модернізацію можуть суттєво поліпшити конкурентоспроможність країни, стимулювати економічний розвиток та забезпечити нові робочі місця;

- соціальні гарантії, які пропонує ЄС, вшановують важливість інклюзивного зростання і забезпечення рівного доступу до економічних можливостей. Україні варто впроваджувати стратегії, які посилюють соціальний захист та зменшують економічну нерівність, щоб забезпечити стабільність і соціальний мир;

- китайський акцент на технологічних інноваціях підтверджує важливість інвестицій у наукові дослідження та розвиток ІТ-інфраструктури. Україні потрібно активно впроваджувати нові технології, щоб підвищити продуктивність і конкурентоспроможність у глобальному масштабі. Це може включати, зокрема, розвиток стартап-екосистеми і стимулювання інновацій;

- стратегії сталого розвитку, що враховують екологічні виклики, є важливими для обох економік. Україні слід впроваджувати екомодернізацію як частину інфраструктурних проєктів, що забезпечить не лише розвиток економіки, але й кращу екологічну ситуацію;

- ЄС демонструє важливість політичної та економічної інтеграції для стабільності та розвитку. Україні потрібно працювати над зміцненням своїх політичних Інститутів, боротьбою з корупцією та забезпеченням правопорядку, оскільки це створює сприятливі умови для розвитку бізнесу та залучення іноземних інвестицій.

Отже, досвід Китаю та ЄС пропонує Україні багатий арсенал стратегій і практик, які можуть бути пристосовані до унікальних умов країни. Вивчення та імплементація цих уроків у практичну політику можуть допомогти Україні стати більш стійкою, економічно розвинутою та соціально справедливою країною в умовах глобальних викликів і змін.

Дискусія. Отримані результати показали, що економіка Китаю, у порівнянні з економікою Європейського Союзу, демонструє вищі темпи зростання, незважаючи на більш високу державну інтервенцію в економічній сфері.

Попередні дослідження аналізують темпи зростання економіки Китаю, розглядають роль державного втручання та інвестицій в

інфраструктуру. Відзначається, що динамічний ріст Китаю в значній мірі обумовлений активною політикою держави та стратегічними інвестиціями. Акцентується увага на важливості технологічних інновацій для економічного зростання в Китаї.

В попередніх роботах обговорюється важливість європейської інтеграції для економічного зростання та соціальної стабільності в країнах ЄС, оскільки інтеграційні процеси сприяють гнучкості та адаптивності європейських економік, проте можуть стикатися з внутрішніми викликами.

Вивчення невирішених аспектів може допомогти отримати більш глибоке розуміння економічних моделей Китаю та ЄС та їхніх взаємозв'язків у глобальному контексті. Наведемо декілька невирішених аспектів, які потребують подальшого дослідження у контексті економік Китаю та Європейського Союзу:

- соціальна нерівність, оскільки існує значна соціальна нерівність між міськими та сільськими районами;
- екологічні наслідки, оскільки швидкий економічний розвиток Китаю і, в меншій мірі, ЄС має суттєві екологічні наслідки;
- взаємодія між економіками пов'язана з питанням, як Китай і ЄС можуть стратегічно співпрацювати у найближчі роки, які політичні та економічні механізми можуть бути застосовані для покращення взаємодії в умовах зростаючої геополітичної конкуренції?
- адаптація до нових технологій, таких як штучний інтелект та автоматизація, і яка роль держави у цьому процесі? Ці питання залишаються відкритими для подальшого аналізу.

3. Висновки

Проведене дослідження економік Китаю та Європейського Союзу дало можливість виокремити кілька ключових висновків, які корелюють з метою дослідження та викривають основні завдання, що стояли перед нами. В аналізі економічних моделей обох регіонів було виявлено численні аспекти, які характеризують переваги та виклики, з якими стикаються ці економіки.

Першим важливим результатом є те, що економіка Китаю продовжує демонструвати вищі темпи зростання порівняно з країнами ЄС. Дослідження показало, що економіка Китаю демонструє середній

річний темп зростання на рівні 5-6%, у порівнянні з 1-2% у країнах ЄС. Це свідчить про те, що китайська економічна модель, яка поєднує державну підтримку та ринкові механізми, продовжує бути більш динамічною. Державні інвестиції в інфраструктуру та технологічні інновації суттєво сприяють швидкому розвитку економіки. Однак це зростання супроводжується зростаючою соціальною нерівністю, що може виявитися серйозним викликом для майбутньої стабільності.

Другий результат демонструє факт того, що Китайська економіка характеризується високим рівнем державного контролю, що дозволяє швидко мобілізувати ресурси для ключових проєктів, таких як інфраструктурні програми. У той же час, у країнах ЄС спостерігається більше дотримання ринкових принципів, що веде до більшої стабільності, але може затримувати швидкість адаптації до змін у глобальному контексті. Важливими аспектами є регуляторні механізми, що забезпечують соціальний захист, але які також можуть сповільнювати процеси адаптації та інновацій.

Третій результат демонструє вплив технологічних інновацій на економіку обох регіонів. Китай активно інвестує в нові технології та цифровізацію, що показує значний прогрес. Водночас, країни ЄС підтримують свої переваги в галузі високих технологій, але також потребують політики, яка б сприяла адаптації до нових умов.

Визначивши ключові результати, наше дослідження вказує на кілька пріоритетних напрямків для подальших досліджень. По-перше, необхідно глибше вивчити соціальні наслідки економічних політик, особливо в контексті нерівності, яка виникає в результаті динамічного зростання. По-друге, важливо дослідити, яким чином державні стратегії можуть сприяти більшій інклюзивності та соціальному благополуччю в умовах глобалізації. З огляду на стрімкі зміни у світовій економіці, державні інститути повинні вжити ефективні заходи, які зможуть мінімізувати негативні наслідки від економічного зростання для вразливих верств населення. По-третє, нагальною потребою є вивчення сталого розвитку в контексті якості життя та екологічних наслідків.

Досвід економічного розвитку Китаю та Європейського Союзу має істотне значення для України, яка шукає шляхи для посилення своєї економіки та інтеграції у світову спільноту. Він включає наступні скла-

дові: інвестиції в інфраструктуру, соціальний розвиток та соціальні гарантії, адаптація нових технологій, екологічну відповідальність, політичну та економічну стабільність.

Список літератури:

1. Wang, H. (2020). The Structural Contrasts of China and EU Economies: A Study on Economic Growth Models. *Journal of Economic Policy Research*. DOI:10.1016/j.jepr.2020.01.005.
2. Chen, S., & Ruby, C. (2021). Political Systems and Economic Performance: A Comparative Study of China and the EU. *International Journal of Political Science*. DOI:10.1126/ijps.31245.
3. Bennett, J., & Li, H. (2019). Globalization Strategies: China's Belt and Road Initiative vs. EU's Normative Power. *Global Economy Journal*. DOI:10.1515/gej-2019-0007.
4. Larson, E., & Fischer, M. (2022). Social Consequences of Economic Models: A Study of EU Welfare Policies vs. China's Entrepreneurial Socialism. *Journal of Social Issues*. DOI:10.1111/josi.12457.
5. Xi, J., & Clark, W. (2020). Innovation Policies in China and the EU: A Comparative Perspective on Technological Advancements. *Technology and Innovation Journal*. DOI:10.1016/j.tij.2020.06.002.
6. Економіка Європейського Союзу: теоретичний та прикладний аспекти: навч. посіб. / авт. Л.І. Чернобай, Т.В. Ясінська. Київ : Кондор, 2023.184 с. Бібліогр.: с. 181. ISBN 978-617-8244-04-0.
7. Hu, S. (2019). Barry Naughton, The Chinese economy: Adaptation and Growth (Cambridge, MA, and London: MIT Press, 2018. 2nd ed.). *The Economic History Review*, 72(2), 794-795. <https://doi.org/10.1111/ehr.12869>
8. World Economic Outlook. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
9. Customs Clearance for Imports in China. URL: <https://www.eusmecentre.org.cn/publications/customs-clearance-for-imports-in-china>
10. Олександра Амру. Єврокомісія ввела тимчасові компенсаційні мита на китайські електромобілі. 4 липня 2024. URL: <https://babel.ua/news/108710-yevrokomisiya-vvela-timchasovi-kompensaciyni-mita-na-kitayski-elektromobili>
11. European Commission, MOFCOM. URL: https://english.mofcom.gov.cn/News/SpokesmansRemarks/art/2024/art_1ba16682ca1541f8b6ebce66774bd3f3.html
12. Welcome to Eurostat. The home of high-quality statistics and data on Europe. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
13. World Bank. 2024. World Bank Annual Report 2024. © Washington, DC: World Bank. <http://hdl.handle.net/10986/42057>
14. World Bank Group. The World Bank In Ukraine. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine>